

N:o 100.

Af herrar **C. F. Vahlquist** och **C. J. Jakobson**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för innehafvare af lägenheter å Göta kanalverks mark att friköpa af dem arrenderade tomter.

Till Göta kanals anläggning har statsverket bidragit såväl med stora kontanta penningbelopp som genom donerandet af skogar, jordegendomar och stenbrott, *hvilka fastigheter enligt Rikens Ständers beslut vid riksdagen 1828—1829 fortfarande skola förblifva en kanalverkets tillhörighet, hvilken ej någonsin får detsamma afhändas*, ett villkor, bland andra, som af aktieägarne i Göta kanalbolag vederbörligen blifvit godkänt. Den donerade jorden var ej blott sådan som behöfdes för själfva kanalens framdragande, utan äfven sådan som genom sin afkastning skulle bidraga till kanalens underhåll. Genom militära arbetskommendingar utfördes dessutom en stor del af arbetet, något som ock kraftigt bidrog till kanalens utförande, på samma gång det gaf erkännande åt, att kanalen var ett statsintresse. Om ursprungligen kanalaneläggningen varit ett enskildt bolagsföretag, blef den snart nog, såsom af dess historia framgår, en statens angelägenhet.

Enligt tillgängliga uppgifter beräknas statens bidrag till kanalarbetet till 8,207,767 kronor 70 öre, hvartill kommer värdet af de *fastigheter staten donerat* kanalverket, nämligen i Västergötland 2,583,51 hektar och i Östergötland 673,87 hektar, hvarjämte kanalområdet i Västergötland innehåller 513,97 och i Östergötland 630,01 hektar, eller tillsammans 4,401,66 hektar med ett beräknadt värde enligt 1894 års revisionsberättelse af 322,700 kronor. Kanalbolaget äger därjämte *inköpta fastigheter* med ett yttinnehåll af 962,27 hektar. Samtliga donerade och inköpta fastigheter gafvo samma år en nettobehållning af 30,046 kronor 72 öre. Kanalverket

i sin helhet beräknas hafva kostat 17,411,540 kronor, hvartill aktieägarne anses hafva bidragit med 5,591,336 kronor.

Att Göta kanal betraktades som en statens angelägenhet framgår vidare af privilegierna utfärdade den 11 april 1810.

I bolagets direktion utnämnes ordförande af Kungl. Maj:t och en ledamot utses af banko- och riksgäldsfullmäktige, hvilka dessutom utse en revisor i kanalverkets revision.

Sedan alltså förhållandet mellan Göta kanalverk och staten blifvit klargjort, öfvergå vi nu till själfva hufvudfrågan.

Till oss har nämligen från lägenhetsinnehafvare å Göta kanalområde mellan sjöarne Vättern och Boren öfverlämnats en så lydande petition:

»Till herrar riksdagsmän i Andra Kammaren, representerande Aska, Dals och Bobergs härader samt östgöta-småstäderna jämte Grenna, C. J. Jakobson och doktor C. F. Vahlquist.

Undertecknade, lägenhetsinnehafvare å Göta kanalområde mellan sjöarne Vättern och Boren, församlade till sammanträde å goodtemplarsalen vid Motala verkstad den 22 januari d. å., få härmed vända oss till eder, herrar riksdagsmän, med anhållan att ni, i händelse af statsinköp af Göta kanal skulle förekomma vid riksdagen, täcktes med edra röster och eder medverkan i öfrigt göra hvad i eder förmåga står för att hjälpa oss i vår sträfvan att, om möjligt, förvärfva oss äganderätten till de tomter, som vi nu arrendera.

För den händelse regeringen ej nu skulle framkomma med förslag om statsinköp af Göta kanal, anhålla vi, att ni båda i förening behagade väcka motion om, att de å bifogade namnlista upptagna arrendatorerna af tomter tillhöriga Göta kanal måtte få friköpa desamma.

Motala verkstad den 23 januari 1905.

Undertecknade utsedde kommitterade:

Ivan Schagerström,
korrespondent.

C. L. Nordstedt,
maskinist.

H. R. Olsson,
murarmästare.

Lägenhetsinnehafvarnes jordområden upplåtas, enligt kontrakt mot viss årlig ersättning per kvadratmeter, på 50 år, och vid slutet af denna tid sitta lägenhetsinnehafvarne ganska osäkra, då någon visshet för dem ingalunda finnes att fortfarande få besitta de jordområden, på hvilka deras byggnader äro uppförda, hvilket ock framgår af bifogade nu brukliga formulär till kontrakt. Efter de 50 kontraktsårens förlopp kan sålunda inträffa, att lägenhetsinnehafvaren får, efter att genom mångårigt träget arbete med försakelser hafva lyckats åstadkomma ett treffligt eget hem,

gå ifrån alltsammans och stå där på bar backe. Ett sådant osäkerhetstillstånd måste helt naturligt kännas tungt.

Då en allmän sträfvan numera gör sig gällande att i så vidsträckt mån som möjligt åstadkomma egna hem, synes det oss, som just i detta fall allt bör göras för att i möjligast vidsträckt mån gå petitionärernas uttalade önskan till mötes. Vi hålla ock före, att man om möjligt bör söka bereda *alla dem, som innehafva lägenheter å kanalverkets donerade område såväl i Öster- som Västergötland, möjlighet att förskaffa sig äganderätten till de tomter, som nu af dem arrenderas.*

Det är ju möjligt att en eller annan tomt icke kan få friköpas, då möjligen tomter i ett eller annat fall kunna vara så belägna, att de kunna blifva för kanalens framtida utveckling behöfliga, något som helt naturligt i hvarje särskildt fall måste pröfvas, men de allra flesta torde dock vara så belägna, att hinder i detta hänseende ej behöfver möta för deras friköpande.

Då den donerade jordens afkastning afser att nyttjas för kanalens underhåll, synes oss, som om af ingående köpeskillingar borde bildas en fond för Göta kanals underhåll, och af hvilken fond endast räntefkastningen finge användas. En dylik fond lär för öfrigt redan nu finnas.

Då staten, enligt hvad ofvan anförts, måste anses vara största intressenten i Göta kanalverk, synes det oss, som om staten ock borde taga första steget för att petitionens syftemål, i den utsträckning ofvan af oss framhållits, måtte kunna nås.

Vi hemställa alltså vördsamt,

att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kungl Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta snarast möjligt utreda, huruvida och på hvilka villkor tillstånd må kunna beviljas lägenhetsinnehafvare å Göta kanalverks mark att friköpa af dem arrenderade tomter, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill en sådan utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 25 januari 1905.

Conrad Vahlquist.

C. J. Jakobson.

Namnlista å petitionerande lägenhetsinnehafvare.

Namn.	Tomt-n:r.
C. L. Nordstedt	220
H. R. Ohlson och G. A. Boberg	137 a
C. G. Öijer	65
A. P. Strand	78 a
K. J. Löfgren, Kullen.	
F. Östergren, f. d. förvaltare	40
A. E. Starkenberg	70
J. A. Börjesson, verkmästare	66
Ivan Schagerström	88
G. F. Pettersson	83 a
C. J. Eng	35
J. E. A. Karlsson	80
Emma Engvall	78 b
P. J. Larsson	207
Karolina Sandberg	166
Joh. Jonsson	83 b
D. A. Danielsson	138 a
J. Pettersson	123
A. M. Ekström	120
C. H. Lindqvist	69 a
A. Sandberg	225
C. J. Hammarberg	224
C. W. Andersson	135
F. J. Lundahl	198
C. J. Sundin	86 a
L. Johansson	164 b
A. W. Sandberg	»
Thure Hoffstedt	63
C. Jonsson	216 B
C. J. Högberg	168
C. G. Svensson	124
Ida Svartling	69 C
A. Jakobson	170
C. H. Stenström	76
A. F. Herman	132
E. A. Höglund	175
O. F. Falk	145

N. O. Hansson & G. A. Nilsson	24
Hellström och Larsson	25
A. L. Velander	134
Fr. Rosén	73
J. A. Palmgren	67
A. P. Jonsson & C. A. Nordqvist	152
Aug. Krysander	77
Augusta Carlsson	130
J. A. Ulriksson	82
C. F. Ökvist	117
Johanna Almgren	113
L. F. Källström	111
A. M. Bergner	100
E. G. Gehlin	114
C. L. Starkenberg	148
d:o	149
A. Landin	115 A
Aug. Palmgren	72
Ida Jakobsson	26—29
Anders Lindgren	146
d:o	147
Johan Skog, ingenjör	48
R. Hahn, med. doktor	4
C. H. Hallberg, korrespondent	1
P. G. Nyqvist	197
Mathilda & Jenny Pettersson	218
Edla Svensson	223
A. F. Jakobson	222
Karl Lind	221
J. A. Holm, Strömboda	
C. H. Johansson	98
N. J. Jakobsson	61
Maria Magnusson	64
L. Rustan	68 a
A. Montgomery	71
W. Nyholm	69 b
Edla Andersson	74
d:o	75
Henning Thorsson	86
A. Karlsson	137 b

Motala spritfabrik	5, 6, 7, 8 & 9
Thure Liljedahl	87 & 240
G. Fransson	119

Afskriftens likhet med originalet intyga:

Ivan Schagerström,
korrespondent.

C. L. Nordstedt,
maskinist.

H. R. Olsson,
murarmästare.

Form. Gb.

GÖTA KANALVERK.

Arrende-Kontrakt.

Göta Kanal-Direktion upplåter härigenom på Kanalbolagets vägnar till ett nu uppmätt och utstakadt område tomten N:o af qv.-meter på Göta Kanalbolags mark, mot efterföljande vilkor:

1:o. För lägenheten, som arrendatorn eger att till odling och bebyggande disponera, betalas i årlig arrendeafgift öre pr qv.-meter eller tillsammans , som vid hvarje års början i förskott erlägges till närmaste kanaluppbördsman. I afseende å byggnaders uppförande göres det förbehåll, att platsen för densamma, inom det upplåtna området, anvisas af Distrikt-Direktören och att byggnaderna uppföras efter ritningar, som böra underställas Distrikt-Direktören och kanalens Öfveringeniör, samt af dem godkännas, innan byggnad sker.

2:o. Arrendatorn åligger att omkring lägenheten uppföra och underhålla all den stängsel, därför jordegaren enligt lag bör ansvara eller som arrendatorn kan finna nödig.

3:o. Arrendatorn förbjudes att begagna kanalbanken till körväg, eller att för lägenheten nyttja annan utfartsväg, än som honom anvisas, neml.:

4:o. Arrendatorn får ej låta kreatur beträda kanalbankarne och är jemväl skyldig, att i öfrigt noga tillse att skada å kanalbankarne af honom, hans folk eller hyresgäster ej förorsakas.

5:o. Å lägenheten nu befintliga, framdeles uppväxande eller af arrendatorn planterade träd eller andra växter, skola af arrendatorn noggrant vårdas, få ej utan Distrikt-Direktörens tillstånd under arrendetiden fallas, och skola utan ersättning vid afträdet aflemnas.

6:o. De onera, som i och för lägenhetens bebyggande kunna påföras jordegaren, bekostas af arrendatorn.

7:o. Arrendatorn eger icke att på någon annan öfverlåta besittningsrätten till arrendet, eller till någon del deraf, utan att Kanal-Direktionen dertill lemnar bifall.

8:o. Underlåter arrendatorn att på utsatt tid erlægga den betingade årsafgiften eller att i fullgodt och prydligt skick underhålla lägenheten till byggnader, stängsel och egor, eller brister han för öfrigt i något afseende i fullgörandet af de honom enligt lag eller detta arrendekontrakt åliggande skyldigheter, skall han vara förlustig sin arrenderätt och pligtig att nästa Midfasta utan fardags åtnjutande lägenheten afträda.

9:o. Deremot, om arrendatorn sina åligganden väl och ordentligen fullgjort, skall han, i fall lägenheten kommer att vid den bestämda arrendetidens slut ånyo utarrenderas, ega förmånsrätt till arrendet, så framt han vill gifva lika hög afgift, som af någon annan bjudes.

10:o. Då lägenheten afträdes, skola de arrendatorn tillhöriga byggnader och stängsel, om hvilkas inlösen öfverenskommelse ej träffas, af arrendatorn genast bortflyttas.

Af detta kontrakt äro upprättade två (2) lika lydande exemplar, ett för hvardera kontrahenten, och erkänner jag _____ genom mitt namns undertecknande härnedan, mig hafva kontraktet för min del antagit och till efterlefnad godkändt,

Motala den 19

å Göta Kanal-Direktions vägnar:

Ofvanstående kontrakt antages, och förbinder jag mig till alla delar uppfylla deri föreskrifna villkor.

Att båda kontrahenterna egenhändigt underskrifvit sina namn, intyga: